

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕНЕРГОРИНКУ УКРАЇНИ

К. Ємельянов (кафедра правознавства)

Питання про врегулювання відносин, що виникають у процесі здійснення купівлі-продажу електроенергії, постало з того часу, як Україна набула незалежності. Ці відносини до недавнього часу регулювались тільки нормативними актами виконавчої влади України. Однак, після підписання президентом України 13 листопада Закону України "Про електроенергетику", електрична енергія стала товаром, оптова купівля-продаж якого здійснюється виключно на оптовому ринку електричної енергії України (ОРЕ), який, в свою чергу, створюється шляхом укладення відповідного договору. В законі також зазначено, що в майбутньому буде створено закон про основні засади діяльності на ОРЕ. Доки такого закону не існує, правовими підставами для дії ОРЕ виступають Закон України "Про електроенергетику" та Договір між членами ОРЕ України.

Ще до прийняття вищезгаданого закону Україна зобов'язалась перед міжнародними кредитними організаціями щодо створення енергоринку. І це було зроблено. У листопаді 1996 року виробниками, постачальниками та обслуговуючими організаціями було укладено Договір між членами оптового ринку електричної енергії, який фактично вступив у дію набагато пізніше.

Оскільки в Україні прецеденту створення подібного договору не існувало, за основу було взято аналогічний договір, розроблений в Англії. Система самого договору побудована таким чином, що вона постійно відсилає до Інструкцій та Додатків. Більше того, в договорі відсутні пункти про юридичну відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання своїх зобов'язань. Оскільки електрична енергія, все-таки, є специфічним товаром, то врегулювання відносин щодо її купівлі-продажу повинне базуватися на підставах континентального права.

Договір повинен містити у собі чітке визначення прав та обов'язків сторін, визначати органи, що здійснюють управління ОРЕ, та їх компетенцію, процедуру прийняття рішень, підстави та межі юридичної відповідальності, процедуру прийняття нових членів, положення про арбітражний орган ринку та інші положення. А найголовніше, що необхідно визначити, — хто ж все-таки є покупцем та продавцем електроенергії. Це питання у діючому договорі не врегульовано належним чином, бо зобов'язання щодо оптової купівлі та подальшого продажу покладені на сторону, яка здійснює диспетчерські функції, функції розпорядника коштів та системи фінансів,

фактично не вступає у відносини купівлі-продажу і тому не може нести юридичної відповідальності за несплату за поставлену електроенергію.

Система енергоринку така, що вся вироблена електроенергія подається “у ринок” і “з ринку” купується. Але такої юридичної особи як “ринок” не існує, і тому ринок не може купувати або продавати. Саме з цих причин у концепції нового Договору закладається таке поняття енергоринку:

Оптовий ринок електричної енергії України — єдиний, створений на підставі Договору, постійно діючий ринок, на якому здійснюється оптова торгівля електроенергією.

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО: ДЖЕРЕЛА ТА РОЗВИТОК

Н. Мороховська (кафедра правознавства)

Міжнародне гуманітарне право (МГП), яке називають також правом війни, або правом збройних конфліктів, містить ретельно розроблені норми, спрямовані на обмеження наслідків збройного конфлікту.

Вже з давнини, а потім і в середні віки, майже в усіх цивілізаціях існували правила, які обмежували права воюючих щодо завдання збитків противнику. Закони, які забезпечували захист певним категоріям осіб, можна знайти у персів, греків і римлян, а також в Індії, в країнах мусульманського світу, в стародавньому Китаї, в Африці і в християнських державах. Ці категорії включають жінок, дітей, престарілих, роззброєних комбатантів і полонених. Заборонялися також напади на деякі об'єкти (наприклад, місця відправлення культу) та віроломні засоби ведення бою, зокрема такі, як використання отрути.

У своєму сучасному вигляді право війни склалося, в цілому, під впливом християнського віровчення і рицарства, розвитку військової думки в ході воєн, які вели між собою європейські народи після появи в Європі сучасної державної системи. Воно знаходило своє втілення в указах, які видавалися державами своїм арміям. Ці укази передбачали дотримання правил поведінки військ по відношенню до противника. Крім того, командувачами армій укладалися двосторонні акти (картелі, капітуляції, перемир'я), для того щоб можна було потурбуватися про поранених та обмінятися військовополоненими.